

Səhər saat 6 radələri... Hava yenidən ağarır, səhər azanının səsi gəlirdi. Amma bu səhər o səhərlərdən deyildi.

Bu səhər alovlu, odlu, dərddli səhər idi. Havadan vahimə qoxusu gəlirdi. Kəndin mərkəzindəki evin alışan divarları, pəncərələrdən qalxan tüstü kəndi qaralan dərdə boğmuşdu. Pəren-pəren düşmüşdü camaat. Səhərin gözü açılmamış qara xəbəre oyanmışdı Kəlbəcər. Həmin gün Ağdabanda bir çox evlər, evlərin içərisində ailələr yanıb kül olmuşdu. Nənələr, babalar, qadınlar, uşaqlar, yarımçıq qalan həyatlar, ümidlər, xəyallar, arzular da yanmışdı. Kəlbəcər dabanından yandırılmışdı həmin günü. Odu göylərə, tüstüsü dağlara qarışmışdı. Dumanında nisgilə, dağlarında kədərə boyanmışdı dağlar gözəli Kəlbəcər. Gözəlliyindən əsər-ələmət qalmamışdı.

Hadisənin səbəbini başa düşə bilməyən kəlbəcərlilərin dərdlərini danışacaq, kömək istəyəcək bir pənaha, bir ümidə ehtiyacı vardı. Hara getsinlər, kimə danışsınlar dərdlərini? Ətrafda onları dinləyəcək bir kimsələr də qalmamışdı. Kömək ala bilməsələr belə, dərdlərini danışib nisgillərini söyləməli, təskinlik tapmalı idilər. Qarabağın müdafiə qalası idi axı Kəlbəcər dağları. Kəlbəcərlilərin kədərli ayaq izlərini, qəm yüküylə naxış çəkən dərddli baxışlarını, ürək yaralayan hicran sözlərini eşitdi Camışdağ, Dəlidağ, Ağduzdağ, Qazanuçan dağı, Dəlihəsən dağı, Şişdağ, Qaraqaya dağı, Qonurdağ, Pişikli dağı, Məsim qalası dağı, Qumludağ, Qılışlıdağ... Dağlar nə deyə bilərdi, nə kömək edə bilərdi çarəsiz kəndlilərə? Xocalını görmüşdü dağlar. Şahidi olmuşdu yandırılan uşaqların, öldürülən qadınların, işgəncə verilən nənələrin fəryadını. "Getmə!" – deyə bilməzdi. Çünki tanıyırdı düşməni.

İkinci Xocalı faciəsini Kəlbəcərdə yaşamaq, şahidi olmaq, görmək istəmirdi. Eyni əziyyətlər, işgəncələr, günahsız məsumları əllərindən alınaraq, yaşamaqları burunlarından götürülərək, zülm çəkərək gözləri önündə bir dağ boyda dağ çəkmişdi dağların qəlbinə. Həmin faciədən bir il ötmüşdü. Kəlbəcərlilər hələ də o faciənin təsirində idilər. Ad qoya bilmədikləri bu faciə, sanki cəhənnəm əzabının bu dünyada törədənlərin əməlləri silsiləsindən idi. Bu hadisənin ardınca düşmənlər kəndə silah-sursat daşımağa başlamışdılar. Əhali təşvişə düşmüşdü. Psixoloji "xox gəlmək" idi bu məkrin adı. Çünki məsum, dürüst xalqa başqa cür təzyiq göstərilə idi, nəticəsiz qalacaqdı. Mərdliyimizi dəfələrlə görmüşdülər və qorxmışdılar. Buna görə də ikrah doğuran xəyanəti yol seçmişdilər özlərinə. Ömründə silah görməyən Kəlbəcər əhalisi də silahları həmin günü gördü elə. O gün ki həmin günü güclü qar yağdı Kəlbəcər dağlarına. Bəlkə düşmənin xəyanətinin qarşısını ala bilərdi bu qar. Yox, amma xeyri olmadı. Xəyanətin rəngi yoxdur. Elə xəyanətdir. Bu qar Kəlbəcərə yağın xoşbəxtlik yox, bədbəxtlik qarı oldu. Maşın-maşın yığışb evindən-eşiyindən didərgin düşdü əhali. 1993-cü il aprelin 2-si düşmən ayaq basdı Kəlbəcərin müqəddəs torpağına. Çınarlı kəndi ilə başlamışdı işğal. Aprelin 2-də isə Kəlbəcər keçdi düşmən əlinə. Hərbi operator Vahid Mustafayevin videokadrlarında kəlbəcərlilərin son gedişlərini, narahatçılıqla yeridiyi Vətən torpaqlarının son cığırıqlarını, el-obadan didərgin simalarını hər dəfə görəndə qeyri-ixtiyari bir sual yaranırdı: Görəsən, nə vaxtsa bu videokadrların əksini izləyəcəyikmi? Onları nə vaxtsa öz doğma torpaqlarımızdan qova biləcəyikmi? Görəsən, tarix təkrarlanacaqmı?

44 günlük İkinci Qarabağ müharibəsi mübarizə ilə işğaldan azad etdiyimiz Vətən torpaqlarının, Azərbaycanın haqq qələbəsi ilə başa çatdı. Noyabr ayının 11-dən yayımlanan videogörüntülərin bir çoxu Kəlbəcərdən gəlir. 27 il sonra tarix təkrarlanır. Gedənsə ermənilərdir. Maşınlarına minərək yumruq gücünə tərk edirlər doğma torpaqlarımızı. Yanan evlər də var videogörüntülərdə. İllər sonra Kəlbəcər dağları yenə yanan evlərə şahidlik edir. Amma bu dəfə dağlar gözəlim Kəlbəcər elin dərdinə üzülse də, kədərli deyil. Sanki ürəyindən tikan çıxır. Qoynunu açır sevinc göz yaşları ilə. Çünki yaradan düşməyə öz əlləri ilə yaşadıqları evlərini, yuvalarını yandıрмаğı nəsib edib. Qələbəmizin bir gözəlliyi də bundadır!